

MEJNIKI RAZVOJA KOMUNIKACIJE, GOVORA IN JEZIKA

PRVO LETO

STAROSTNI O OBDOBJE	TIPIČNI RAZVOJ	OPOZORILNI ZNAKI	PREDLOGI AKTIVNOSTI
0-3 mesece	- Specializiran jok - Smeh ljudem, igračam - pojav samoglasnikov (gruljenje) - očesni kontakt - odzivanje na človeški glas - odzivanje na zvok - socialni nasmeh	- ni specializiranega joka - ni smeha - ni oglašanja (vokalizacije) - odsotnost pogleda v smeri zvoka	- pogovor ob vsakdanjih aktivnostih od prvega dne - pozibavanje (ritem) - uporaba preprostih besed, kratkih stavkov in visokega glasu - veliko ponovitev besed, dejavnosti - zvočne stimulacije (ropotuljica, spreminjanje glasu) - pozitivna komunikacija
3-6 mesecev	- Pogled v smeri izvora zvoka - Odzivanje na ime - Sodelovanje v igrah komunikacijske izmenjave - Pogled v smeri, kamor gleda odrasli - Zanimanje za dejavnosti odraslega - Tvorba soglasnikov (p, b, m, k, g, h, t, d) - Začetek bebljanja (soglasnik + samoglasnik; pa, ta, ba, da)	- Ni gledanja v smeri govorca - Ni posnemanja govora odraslih - Ni sledenja predmetu s pogledom - Odsotnost bebljanja - Odsotnost produkcije zvoka (razen joka) - Odsotnost smeha	- Pogovor, pripovedovanje ob vsakodnevnih rutinah - Igra s komunikacijskimi izmenjavami - Krepitev poslušanja (predvajanje različnih zvokov) - Spreminjanje glasu v govoru - Igre »ku-kuc« - Petje pesmic - Zvočne igrače

6-9 mesecev	- Pogled govorca, ki ga pokliče po imenu - Prenehanje aktivnosti ob prepovedi »ne« - Veliko soglasnikov - Pogled v smeri predmeta, na katerega kažemo - Nam da predmet, če zanj prosimo - Začetek pojavljanja gest	- Nezainteresiranost za dejavnosti z odraslim - Ne prepoznavanje svojega imena - Zelo omejena produkcija glasov - Odsotnost produkcije serije glasov (mamamama) - Nezainteresiranost za zvočne igrace	- Uporaba zvočnih igrac - Prikimavanje in odkimavanje - Uporaba gest (pridi, daj, stop, pojdi, še) med govorom - Pogovor, pripovedovanje - Komunikacijske izmenjave - Prijeten, visok glas - Pesmice, rime - Krepitev poslušanja (mečkanje papirja, glasovni zvoki, zvoki iz narave)
9-12 mesecev	- Intonacijsko bebljanje - Razume in uporablja geste oz. kretnje (pa-pa, daj, dvigni me) - Razume preprosta navodila (Pokaži/reci »pa-pa«) - Razume pomen preprostih besed - Vokalizira, ko je nagovorjen - Zlogovanje (ma-ma, ba-ba) - Pojav prve besede - Komunikacija = pogled, gesta in vokalizacija/beseda	- Odsotnost bebljanja - Ne prepoznavanje osnovnih predmetov - odsotnost očesnega kontakta - odsotnost pogleda v smeri kazanja s prstom - odsotnost odzivanja na svoje ime - odsotnost prve besede	- pogovor, pripovedovanje - branje knjig - igralne knjige, rokovanje s knjigo - posnemanje oglašanja živali - pesmice ob vsakdanjih opravilih - variacije v tonaliteti glasu - komunikacijske zahteve

OD PRVEGA DO ŠESTEGA LETA

STAROSTN O OBDOBJE	TIPIČNI RAZVOJ	OPOZORILNI ZNAKI	PREDLOGI AKTIVNOSTI
1-2 leti	- do 300 besed (2 leti) - Ponavljanje besed in fraz (daj piti, mama papa) - Poimenovanje vsakdanjih objektov - Odgovarjanje na »Kaj je to?« - Prosi za »še« - 2-besedni stavek - Širjenje besedišča - Govorne izmenjave - Protestira za »ne«	- Odsotnost »pa-pa« - Ne razume »ne« - Ni razumevanja in uporabe gest - Govori manj kot 50 besed - Ni razumevanja preprostih navodil/vprašanj - Ni odziva na ime, zvoke - Ni odziva na znano pesem - Ni povezave dveh besed	- Veliko govora - Branje knjig - Nenehno opisovanje - Poimenovanje predmetov - Raznoliko besedišče - Petje - Igrače, lutke - Zvočne igrače - Igra vlog
2-3 leta	- Poimenovanje vsakodnevnih predmetov - 2-3-besedni stavek - Odgovarjanje »K«-vprašanja - Uporaba zaimkov in predlogov - Slovnici čas in število - Kratke zgodbe, kratek pogovor - Igra z vrstniki - Govor je razumljiv domačim	- Ne odgovarja in ne sprašuje preprostih vprašanj - Nerazumljiv govor - Ni tvorbe kratkih povedi - Ni interesa za igro - Samo posamezne besede - Samo kretnje in geste - Število besed ne narašča - Nadaljevanje z bebljanjem	- Pesmice, izštevanka, deklamacije - Šepet, pogovor - Branje - Zgodbe z veliko ponovitvami - Ponavljanje besed - Določanje zaporedja - Uporaba kompleksnih stavkov - Glasbila – prepoznavanje zvokov - komunikacija pri vsakdanjih opravilih (nakupovanje ipd.)
3-4 leta	- Pravilna izgovorjava večine glasov (razen /r/, /l/, sičnikov in šumnikov)	- odsotnost glasov /k/, /g/ in /h/ - izpuščanje zadnjega glasu v besedi	- Fonološko zavedanje (rime, izštevanka) - Pogovor, pripovedovanje

	- Konkretno izražanje - Govor je v veliki meri razumljiv tudi tujcem - Govor je tekoč - 4-besedni stavki - razumevanje časovnih razmerij - razumevanje dvojnih navodil - širok besednjak	- govor nerazumljiv družini - ni vsaj 3-besednih stavkov - nepravilna uporaba zaimkov »jaz« in »ti«. - Omejen besedni zaklad - Omejena raba besednih vrst (samo samostalniki) - Slaba pozornost - Ni domišljajske igre - Ne tekoč govor - Težave pripovedovanja - Težave razumevanja sestavljenih navodil	- Branje - Usmerjena igra: pihanje milnih mehurčkov, pihanje listja/žogic/vate, pitje po slamici - Oponašanje naravnih glasov (brnenje avta, sikanje kače) - Dober govorni model - Pravilna ponovitev besed brez opozarjanja na napake - Razširjanje povedi, besedišča
4-5 let	- Govorno izražanje - Govor razumljiv za vse - Bogato besedišče - Razumevanje in uporaba daljših povedi - Povezano pripovedovanje zgodb - Odgovarjanje na »Koliko, Kako?« - Slovnicična pravilnost - Domišljajska igra z vrstniki - Zrelo poslušanje, dobra pozornost	- Omejeno besedišče - Kratki stavki (< 4 besede) - Ne razumljiv govor - Težave pri izgovarjanju večine glasov - Ne razumevanje pomena besed - Težave s priklicem besed - Težave z odgovarjanjem na vprašanja - Izpuščanje začetnih in končnih glasov - Slovnicična ne pravilnost - Težave razumevanja kompleksnih navodil - Ni interesa za pogovor - Kratkotrajna pozornost	- Razširjanje besedišča - Branje - Dober govorni model - Pogovor, opisovanje - Spraševanje in odgovarjanje - Fonološko zavedanje (ploskanje/skakanje na besede, zlogovna analiza/sinteza) - Predopisemenjevalne zmožnosti (logotipi, nakupovalni seznam v sličicah)

5-6 let	- Pravilna izgovorjava večine (vseh) glasov - Razumevanje sestavljenih navodil in povedi - Tvorba kompleksnih povedi - Pripovedovanje zgodb - Razumevanje časovnih pojmov, vzročno- posledičnih odnosov - Zanimanje za črke, knjige; prepoznavanje števil in črk - Prepoznavanje prvega/zadnjega glasu	- Omejeno besedišče (<1500 besed) - Ni razumevanja in uporabe dolgih povedi - Ne razumljiv govor - Frustracija, ker ni razumljen - Težave pripovedovanja zgodb - Izpuščanje prvih/zadnjih glasov v večini besed - Težave pri vključevanju v igro - Težave priklica besed in dogodkov - Težav opisovanja slik	- Razširjanje besedišča - Branje - Dober govorni model - Pogovor o različnih temah - Obisk gledališča, kina in obnavljanje zgodb - Pripovedovanje o vrtčevskih aktivnostih - Krepitev fonološkega zavedanja (prvi/zadnji glas, glasovna analiza in sinteza) - Predopismenjevalne zmožnosti (logotipi, zapis in prepoznavanje nekaterih črk)
---------	--	---	--

Prispevek pripravila:

Maja Cigüt, mag. prof. logoped. in surdoped.